

Uit de toren

Elephas cyprioticus

De gekrompen olifant

Bij een fossiel dijbeen van een volwassen olifant denk je aan een imposant object. In de toren van Naturalis ligt echter het versteende bewijs van een mini-olifant met een dijbeen van slechts zo'n twintig centimeter.

“Dit bot is ongeveer vijftigduizend jaar oud en gevonden op Cyprus door Paul Sondaar”, vertelt John de Vos, onderzoeker en beheerder van de collectie fossiele macrovertebraten bij Naturalis. “Op de eilanden in de Middellandse zee was de fauna vroeger bijzonder. Grote dieren werden er kleiner en kleine dieren werden er groter.”

“Olifanten zijn goede zwemmers”, licht De Vos toe. “Omdat grote katachtige roofdieren dit niet zijn, bereikten zij de eilanden niet. Groot zijn kost veel energie en door het ontbreken van roofdieren was de grootte voor de olifant eerder een handicap dan een voordeel. In enkele tientallen generaties ontwikkelde zich de Cyprus-dwergolifant die wel tot drie keer kleiner was dan zijn stamvader, de Pleistocene bosolifant. Dit principe had niet alleen effect op de afmetingen van olifanten, maar ook op die van bijvoorbeeld herten en nijlpaarden. En onder deze zelfde omstandigheden werden kleine zoogdieren juist groter. Er waren geen roofdieren om voor te vluchten in holen en ‘groter zijn’ betekende voor deze zoogdieren juist een betere concurrentiepositie.”

“Deze bijzondere zoogdieren zijn inmiddels uitgestorven. De oorzaken kunnen liggen in klimaatveranderingen, verandering van vegetatie en ook de komst van de mens zal een belangrijk effect hebben gehad.”